

DOI <https://doi.org/10.30525/2592-8813-2021-4-13>

**НОВИЙ ІМПУЛЬС РОЗВИТКУ БАНДУРНОГО МИСТЕЦТВА
В КУЛЬТУРНО-МИСТЕЦЬКОМУ ПРОСТОРИ УКРАЇНИ
(НА ПРИКЛАДІ ФЕСТИВАЛЮ LVIV BANDUR FEST)**

Христина Петринка,

*магістрантка кафедри музикознавства
та хорового мистецтва*

Львівського національного університету імені Івана Франка

ORCID ID: 0000-0001-6278-1832

hrystyna10q10q10q@gmail.com

Світлана Салдан,

кандидат мистецтвознавства,

в.о. завідувача кафедри музичного мистецтва

Львівського національного університету імені Івана Франка

(Львів, Україна)

ORCID ID: 000-0003-2877-9282

svitlana.saldan@gmail.com

Анотація. На початку XXI ст. бандурне мистецтво отримало новий імпульс у розвитку, який посприяв значній модернізації статусу бандури в українській музичній культурі. Це проявилось в збагаченні виконавського репертуару різножанровими творами, зростанні популяризації інструмента в медіапросторі та його появи на численних мистецьких майданчиках країни.

У роботі висвітлено діяльність фестивалю сучасної бандурної музики Lviv Bandur Fest, який своєю появою знівелював дефіцит концертів, де можна було б почути сучасну бандуру. Дослідження виявило прогресивні тенденції зміни стереотипного трактування інструменту як виключно архаїчного. Жанрово-стильове розмаїття (джаз, соул, рок та World Music, електронні експерименти) та сучасні композиції вказують на невичерпні можливості бандури як інструмента не тільки минулого часу, а й теперішнього та майбутнього, що вносить гідний внесок у розвиток національної музичної культури.

Ключові слова: бандура, фестиваль, сучасне бандурне мистецтво, концерт, майстер-клас, медіа-простір, альтернативна музика.

**A NEW IMPULSE IN THE DEVELOPMENT OF BANDURA ART
IN THE CULTURAL AND ARTISTIC SPACE OF UKRAINE
(ON THE EXAMPLE OF LVIV BANDUR FEST)**

Khrystyna Petrunka,

Master's Student at the Department of Musicology and Choral Arts

Ivan Franko National University of Lviv (Lviv, Ukraine)

ORCID ID: 0000-0001-6278-1832

hrystyna10q10q10q@gmail.com

Svitlana Saldan,

Candidate of Art History,

Acting Head at the Department of Musical Art

Ivan Franko National University of Lviv (Lviv, Ukraine)

ORCID ID: 000-0003-2877-9282

svitlana.saldan@gmail.com

Abstract. At the beginning of the XXI century bandura art received a new impetus in its development, which contributed to a significant modernization of the status of the bandura in the Ukrainian musical culture. This manifested itself in the enrichment of the performing repertoire with works of various genres, the growing popularity of the instrument in the media space and its appearance on numerous art venues in the country.

The work highlights the activities of the Lviv Bandur Fest, which, with its appearance, has offset the shortage of concerts where modern bandura could be heard. The study revealed progressive tendencies to change the stereotypical interpretation of the instrument as exclusively archaic. Genre and style diversity (jazz, soul, rock and World Music, electronic experiments) and modern compositions point to the inexhaustible potential of the bandura as an instrument not only of the past but also present and future, which contributes to the development of national music culture.

Key words: bandura, festival, contemporary bandura art, concert, master class, media space, alternative music.

Вступ. Уже багато років бандура є символом українського народу, мистецькою візитівкою нації. Внаслідок культурно-політичних репресій із боку радянської влади в країні, яких, зокрема, зазнало бандурне ремесло, сформувався стереотипне уявлення про традиційний інструмент, із консервативним і типовим виконавським репертуаром, представник якого виступає переважно на концертах вшанування пам'яті Т. Шевченка, яке існує і до сьогоднішнього часу. Проте формування демократичного суспільства дало змогу молодим митцям висловлювати власні творчі ідеї через мистецтво повною мірою, відкрило кордони свободи написання музичного полотна, дало змогу використовувати елементи сучасних музичних стилів у поєднанні з особистою мистецькою думкою. Завдяки такій творчій свободі нова плеяда бандуристів почала шукати новаторські підходи у виразових засобах на традиційному інструменті, що дало потужний поштовх для розвитку сучасного бандурного мистецтва. Зміна вектора виконавської діяльності бандуриста – значне кількісне і якісне його розширення – спричинила зацікавлення з боку численної слухацької аудиторії та привернення уваги до альтернативної бандурної музики.

Основна частина. Метою дослідження цієї роботи стало висвітлення нового імпульсу розвитку бандурного мистецтва, який відображений у відході від традиційного трактування із властивим їй фольклоризмом (неокласицизм, необароко, неоімпресіонізм) до масової музичної творчості з використанням етноджазу, інді-музики, New Age, World Music, урізноманітненні концертних майданчиків, створенні бренду бандури, нової навчальної платформи та започаткування заходів, де лунають сучасні звуки традиційного інструменту. Для досягнення поставленої мети окреслені завдання: проаналізувати стан сучасного бандурного мистецтва минулого десятиліття в Україні, узагальнити роботу представників сучасного бандурного мистецтва задля популяризації нової української музики, висвітлити діяльність, програму та концепцію фестивалю сучасної бандури Lviv Bandur Fest, визначити специфіку заходу та значення для подальшого розвитку української культури загалом.

Нині сучасне бандурне мистецтво розвивається надзвичайно потужно завдяки постійній і наполегливій праці з боку його представників. Бандурні виконавці докладають великих зусиль задля поширення та популяризації інструменту, щоразу експериментуючи з його звучанням та візуальною демонстрацією власного музичного доробку широкому колу глядачів. На початку XXI століття виразно окреслилася тенденція переходу трактування бандури від фольклорно-академічного інструменту до модерно-сучасного, що яскраво позначилося на різножанровості виконавського репертуару та виступах на різноманітних музичних майданчиках. Активність бандуристів у популяризації інструменту перед широкою аудиторією значно збільшилася з 2010-х рр. У цей час інструмент вперше був представленим у сучасному вигляді значному колу глядачів, що було зумовлено появою бандури на популярних телевізійних талант-шоу («Україна має талант», «Х-фактор», «Маленькі гіганти», «Голос країни», «Національний від-

бір на Євробачення 2020»), активною діяльністю сучасних бандуристів у соціальних мережах, участю в культурно-мистецьких масштабних проєктах (Георгій Матвійв «Володар стихій», Марина Круть «Звуки Чорнобиля») та створенням перших конкурсів і фестивалів сучасного бандурного мистецтва.

У 2011 р. було започатковано перший в Україні конкурс-рейтинг «Сучасне бандурне мистецтво», в якому рейтинг складався саме з молодих виконавців, а організатори заохочували їх до створення власних сучасних композицій із новим звучанням та поєднанням інструмента з іншими. У 2013 р. був створений проєкт «BANDURA STYLE», продуктом якого, зокрема, став перший унікальний збірник авторських і сучасних творів у бандурному перекладі «Bandura style» авторства Ярослава Джуся.

У подальші роки було започатковано чималу кількість концертів та фестивалів сучасної бандури, а саме: «Велике бандурне шоу» (м. Одеса, 2016 р.), «Пісня серця» (м. Київ, 2017 р.), перший фестиваль сучасної бандури «Lviv Bandur Fest» (м. Львів, з 2017 р.), «Bandura music day» (м. Київ, 2018 р.). Фестиваль сучасної бандури в Києві «Bandura music day» започаткували ГО «Ідеї змін» та проєкт «Bandura Style» за підтримки Українського культурного фонду, а його організаторами були бандурист Ярослав Джусь і поетеса Оксана Боровець. На фестивалі сучасне бандурне мистецтво було представлено широкій глядацькій аудиторії, а в рамках заходу відбувалися конференція «Модерна бандура: створення бренду та шляхи розвитку» та майстер-класи за участі відомих бандуристів-виконавців. Також на заключному концерті поруч із сучасними музичними зразками, звучали старосвітські інструменти. Проведення такого концерту свідчить про розуміння в наших реаліях важливості популяризації та розвитку не лише сучасної музики, а і привернення уваги до витоків українського мистецтва, показ виконавських і технічних можливостей давнього українського інструменту та демонстрація унікального звучання широкому колу глядачів (Cherneta, 2018: 161–163).

Найбільш масштабним та яскравим прикладом популяризації та масовості сучасного бандурного мистецтва є проведення фестивалю сучасної бандури Lviv Bandur Fest. Згуртування однодумців та шанувальників бандури з усього світу щорічно проводиться у Львові з 2017 року. Фестиваль відбувається в межах партнерської програми «Культура. Туризм. Регіони» Українського культурного фонду. Партнерами фестивалю також є управління культури Львівської міської ради, що свідчить про велику підтримку в процесі популяризації народного інструменту в країні з боку державного керівництва. Засновницею Lviv Bandur Fest є Анастасія Войтюк – сучасна бандуристка, експериментаторка, композиторка, лідерка гурту «Трое Zillia». Організаторку фестивалю надихнула ідея розкрити нові грані інструменту для широкого кола глядачів. На її думку, нині значна кількість українців стереотипно уявляє бандуру, тому метою фестивалю є показ актуальності, сучасності та невичерпного мистецького ресурсу національного музичного інструменту людям, а також створення майданчика для альтернативної бандурної музики, що не менш важливо, організація навчальних платформ для молодих, амбітних бандуристів та вчителів. Для пересічних слухачів – це простір, де можна наживо почути різножанрову бандурну музику (старосвітську, академічну, сучасну), полюбити український інструмент, приділити увагу представникам та опанувати нові аспекти його розвитку. Кожного року програма заходу передбачає різноманітні концерти та майстер-класи для бандуристів та поціновувачів інструменту з усього світу (Hryhorieva, 2021).

Загалом програму Lviv Bandur Fest можна умовно поділити на дві частини: культурно-мистецька (концерти для всіх охочих послухати зразки творів сучасної та автентичної бандури) та навчально-просвітницька (майстер-класи, конкурси, онлайн-курси, круглі столи та відкриті зустрічі для музикантів, насамперед бандуристів). За період одного фестивалю відбуваються концерти відомих бандурних виконавців та колективів із різних міст України та США, презентації сучасних нотних збірників, майстер-класи та зустрічі прихильників інструменту.

У перший рік заходу організатори ознайомили публіку із сучасним звучанням бандури, зокрема на вулицях Львова. Інструмент звучав у трамваї, на вулиці, культурно центрі ім. О. Довженка, де відбувся великий концерт за участі таких колективів, як «Чарівні струни», «Три кроки в ніч», «Troje Zillia», «Krut» та «DGP-pro». Також у Львівській національній музичній академії ім. Лисенка провели круглий стіл «Бандура: сучасні шляхи розвитку», учасниками якого були відомі бандуристи, дослідники та викладачі Оксана Герасименко, Іван Ткаленко, Олег Созанський, Тарас Лазуркевич, а також організатори фестивалю і модератори зустрічі Анастасія Войтюк та Марічка Кошелінська-Мартинюк. Такі дії з боку керівників заходу привернули належну увагу як мистецької аудиторії, які зацікавилися новим простором для обміну досвідом, напрацювань та думок, так і пересічного слухача, який познайомився з нетиповим бандурними звучанням та виявив бажання відвідати заходи фестивалю, що в результаті дало поштовх та натхнення продовжувати організовувати фестиваль у наступні роки.

Особливістю Lviv Vandur Fest можна вважати безплатні майстер-класи, на яких учасники мають змогу отримати практичні навички і покращити свої вміння, можуть опанувати новітні прийоми гри на інструменті як зовсім юні бандуристи, так і вчителі музичних шкіл. За п'ять років у рамках фестивалю відбувалися майстер-класи від видатних українських та американських бандуристів: Оксани Герасименко (Львів), Івана Ткаленка (Кременчук), Марини Круть (Хмельницький), Ярослава Джуся (Київ), Анастасії Войтюк (Львів), Юліана Китастого (Детройт, США), Георгія Матвіїва (Київ), Романа Гриньківа (Київ), Ольги Гончаренко (Київ), Марічки Кошелінської-Мартинюк (Львів), Тараса Лазаркевича (Львів). Усі ці музиканти, бандуристи, виконавці, педагоги і композитори є втіленням живої традиції і водночас це митці-новатори, які сміливо експериментують із сучасною бандурою, її звучанням і можливостями. Самі по собі назви майстер-класів дозволяють зрозуміти їх мету та сучасне спрямування, зокрема: «Бандура в сучасній музиці – фолк, джаз, рок, поп» (Анастасія Войтюк, 2017 р.), «Чистота гри на бандурі – приглушення непотрібних струн. Теорія і практика» (Іван Ткаленко, 2017 р.), «Бандурна казка для наймолодших і не тільки – гра зі звуком» (Марічка Кошелінська-Мартинюк, 2017 р.), «Сучасна бандура – історія успіху» (Ярослав Джуся, 2018 р.), «Новітні прийоми гри на бандурі як ознака сучасного бандурного репертуару» (Георгій Матвіїв, 2018 р.), «Особливості інтерпретації творів Оксани Герасименко» (Оксана Герасименко, 2018 р.), «Втеча від стереотипів. Імпровізація як спосіб мислення» (Марина Круть, 2018 р.), «33 запитання Георгію Матвіїву» (Георгій Матвіїв, 2019 р.), «Методичні засади звукоутворення на бандурі» (Оксана Герасименко, 2019 р.), «Імпровізація і гра джазу на бандурі» (Ольга Гончаренко, 2021 р.) та інші. Відкритість видатних бандуристів-сучасників, їхнє прагнення познайомити слухача з інструментом, поділитися новими прийомами гри позитивно впливають на формування молоді плеяди амбітних бандуристів, які не бояться експериментувати з традиційним українським інструментом.

Загалом за період одного фестивалю проводиться до десяти майстер-класів на різноманітні тематики і спрямування, аби кожен зміг отримати практичні навички і знання в різних жанрах бандурного мистецтва та використати їх у власній творчості або викладацькій діяльності. З огляду на програму фестивалю, зрозумілим є те, що він націлений не лише на популяризацію інструменту, доступність для широкого кола слухачів, а й на об'єднання бандуристів різного рівня виконавської майстерності в одну бандурну спільноту, підвищення їхніх професійних навичок та стимулювання композиторської діяльності серед юних музикантів.

Незважаючи на те, що захід позиціонує себе як фестиваль сучасної бандури, кожного року відбуваються так звані «back to the roots» (англ. «повернення до витоків») концерти та майстер-класи. Таким чином, слухачі можуть почути автентичне звучання інструменту, більше дізнатися про його історію, сповна відчути красу звучання української традиційної музики. У 2019 р. фестиваль відвідали бандуристи з Канади та США, зокрема видатний американ-

ський бандурист, композитор, імпровізатор, виконавець старовинних творів і експериментатор на сучасній бандурі Юліан Китастиий («Від ностальгії до новаторства: життя з бандурою в Північній Америці») та майстер кобзарського мистецтва Юрій Фединський, який провів лекцію «Торбан, кобза, та бандура – презентація забутих українських національних інструментів». У 2021 р. відбувся концерт старосвітської музики у приміщенні Сенсотеки, на якому виступали такі музиканти, як Святослав Силенко, Василь Лютий, Михайло Гречкин, Тарас Дороцький. Проведення концертів, де лунає старосвітська бандура на високому, концептуальному рівні є однією з найкращих традицій збереження українського культурного коду.

Традиційно на фестивалі відбуваються концерти-презентації від відомих бандуристів зі всієї України. У 2018 році було створено та презентовано мобільний додаток «Bandura App», за допомогою якого кожен на смартфоні може зіграти на 6 українських інструментах (львівська бандура «харківського» типу, старосвітська бандура, чернігівська бандура, кобза, торбан, бубон). Додаток був створений спільно з проектом «Ukrzen» Михайла Голобородька, а також за підтримки Українського культурного фонду. Також до його створення долучилися відомі бандуристи та експерти, серед яких – Юліан Китастиий, Юрій Фединський, Оксана Герасименко (Sliusarenko, 2013: 70–73). Завдяки цьому українські інструменти стали доступними для широкої аудиторії, що дає змогу кожному незалежно від рівня музичних навичок та знань спробувати відтворити мелодію на традиційних народних інструментах в режимі онлайн, почути їх звучання, таким чином ближче познайомитися з національними надбаннями в доступній формі.

Того ж року на другому фестивалі Lviv Bandur Fest відбулася презентація електронної бандури, розробки Дмитра Губ'яка у Lviv Film Center. У 2021 р. у приміщенні «Сенсотеки» відбувся круглий стіл «Виробництво бандур та аксесуарів для бандуристів». У події взяли участь представники бізнесів, що обслуговують сферу бандури (ТзДВ «Фабрика Трембіта» (Володимир Куземський), «Майстерня Вправних Бандуристів» (Іван Ткаленко), Фабрика народних музичних інструментів «Acropolis» (Тарас Горбачевський), онлайн також приєдналися Чернігівський центр бандур «Плеяда» (Альона Малишенко), «Твердий продукт» (Євгеній Йовенко та Роман Гриньків). Виробники інструментів мали нагоду презентувати власні бандури, відповісти на запитання та продемонструвати переваги саме їхньої продукції. Такий захід дає змогу налагодити безпосередню комунікацію між виробником та споживачем, висловити побажання щодо вдосконалення конструкції та зовнішнього вигляду інструменту.

Невід'ємною частиною фестивалю уже кілька років залишаються презентації авторських нотних збірок («Україно, моя Україно» Оксани Герасименко, 2018 р., «Альтернатива» Марини Круть, 2018 р., «Зіграй мені щось на бандурі» 2019 р., «Bandura style» Ярослава Джуся, 2018 р., «Твори для бандури» Георгія Матвіїва, 2018 р., «#banduragirl» Анастасії Войтюк, 2019 р., «Бандурний розмай» Наталії Курило, 2019 р.). Завдяки таким заходам музиканти мають нагоду наживо почути виконання оригінальних творів вітчизняних митців та поповнити свій нотний репертуар, а композитори – презентувати власні творчі надбання, а також монетизувати їх.

На початку липня 2021 р., у рамках Lviv Bandur Fest, за підтримки Українського культурного фонду було представлено власне фестивалний продукт, а саме: дві збірки Bandura Goes Online 2021 р. (vol 1., vol. 2.) та навчальні відеоматеріали від сучасних бандуристів для учнів та студентів. До них увійшли авторські твори та аранжування відомих бандуристів сучасності, таких як Марина Круть, Георгій Матвіїва, Оксана Герасименко, Ярослав Джусь, Дмитро Губ'яка, Ольга Буга, Анастасія Войтюк, Наталя Курило, Вікторія Ткачук, Богдан Стандара, Тетяна Петрик. Композиції, представлені у збірниках, є різножанровими та написані для сольного та ансамблевого виконання. Окрім нотної літератури, було підготовлено навчальний відеоматеріал, що є у збірниках у вигляді QR-коду, на яких композитори у доступній формі роз'яснюють принципи виконання творів. Така практика значно полегшує процес вивчення твору, а бандуристи

можуть самостійно розібрати та вивчити сучасний твір (Sliusarenko, 2013: 70–73). Поповнення виконавського репертуару якісною, високохудожньою українською музикою позитивно сприяє формуванню естетичних смаків у молодій плеяді бандуристів, а також простору для реалізації власних творчих ідей.

Організатори Lviv Bandur Fest належно підходять до підбору локацій для заходів фестивалю залежно від події та її ідейного спрямування. У 2021 р. головним місцем проведення усіх подій стала «Сенсотекa», яка розташована у Стрийському парку. За п'ять років фестиваль також проводили у різноманітних локаціях Львова: у 2017 р. – у Львівській національній музичній академії ім. Лисенка, кав'ярні «Вірменка», на малій сцені Львівської філармонії, у сихівському трамваї № 8, центрі ім. О. Довженка, Вірменському дворику, Будинку Франка, у 2018–2019 р. – у Львівській філармонії, Ляльковому театрі, Палаці культури Гната Хоткевича, Lviv Film Center 2019 р., Кінопалаці «Коперник», у 2021 р. – у Сенсотеці, LV Cafe, клубі Epiu Events Square 2021 р., у музичних школах та вищих навчальних музичних закладах міста у 2017–2019 рр. Такий розлогий список свідчить про різножанровість та багатогранність бандурної музики, а також про готовність задовольнити естетичні потреби вибагливого слухача різної вікової категорії та рівня слухацької підготовки.

Брендування фестивалю – його обличчя – є важливим компонентом презентації та впізнаваності назagal. Анастасія Войтюк, спільно з львівською дизайнеркою Ліною Андріїв, створили логотип, який відображав традиційний інструмент в нешаблонному, яскравому, новому світлі сучасного бачення. Візуальна ідентифікація фестивалю важлива для його подальшого розвитку та приваблення нової слухацької аудиторії. Значна увага приділяється веденню соціальних сторінок у мережах (Facebook, Instagram), де поширюють актуальну інформацію про заходи, анонсують події, проводять конкурси та діляться здобутками. У 2021 р. великий відсоток подій (шість концертів і три майстер-класи) транслювалися на Facebook-сторінку фестивалю і на сторінку медіаплатформи «Твоє Місто». Користувачі також можуть переглядати навчальні матеріали і концерти на Youtube каналі «Lviv Bandur Fest». Медіапартнерами фестивалю за п'ять років стали регіональні телеканали (Суспільне Львів, Телеканал NTA) та радіостанції (Радіо Львівська Хвиля, Радіо Галичина, Радіо Сковорода), а також періодичні видання (Вголос, Zahid.net, Гал-Інфо, GalNet, 032.ua, Lviv Media). Ідейна натхненниця Анастасія Войтюк своєчасно рекламує події Lviv Bandur Fest та запрошує нову аудиторію глядачів відвідати події заходу.

Найбільш масштабною подією кожного фестивалю є великий бандурний концерт на головних сценах Львова. Традиційно така подія об'єднує велику кількість глядачів та поціновувачів інструменту. Хедлайнерами таких концертів щорічного фестивалю традиційно є гурт «Трое Zillia» (folk fusion), Марина Круть (soul бандуристка), Роман Гриньків (академічна бандура), «Koloyolo» (Ethno-Jazz), Георгій Матвійв (академічна бандура) і Дмитро Губ'як (бандура харківського типу) у 2019 р. та «В&В Project» (інструментальні кавери) у 2021 р. Повні зали на гала-концертах фестивалів засвідчують успіх та популярність сучасної бандурної музики не лише серед її представників чи музикантів, а також гарну організацію та реалізацію усіх процесів фестивалю як масштабного культурного проєкту.

У сучасному світі музикант задля поширення власної творчості має не лише майстерно володіти інструментом і голосом, творити власну музику, а й вміти правильно продемонструвати усі надбання на широку публіку. Для продуктивного маркетингу авторської музики митець проявляє свої менеджерські якості, вміння домовитися за виступ з організатором, аби в найкращому світлі піднести власний мистецький продукт суспільству, а також створює особистий імідж у соціальних мережах. Із метою допомогти молодим бандурним виконавцям популяризувати власну музику організатори створили навчальний простір для музикантів на базі фестивалю. Таким чином було презентовано курси англійської та культурного менеджменту для бандуристів, а також курс про менеджмент і маркетинг для музикантів, який Анастасія Войтюк веде

спільно з музиканткою і саундпродюсеркою Іриною Лобанок, за підтримки Посольства США в Україні. У рамках онлайн-курсу «Ефективний менеджмент і маркетинг у музиці» у 2020 р. відбулися відкриті онлайн-зустрічі, а саме: «Створення логотипів для гуртів і співпрацю музикантів із графічними дизайнерами» (Rost Tatomyr), «30 хвилин відвертості із Мариною Круть – про нестандартний музичний шлях, Євробачення та творчість», «Фотографія та особливості створення artist photo» (Оксана Боровець). Загалом на курсі було 15 учасників та 10 вільних слухачів з усієї України та Італії, а експертами курсу також були Марія Кошелінська-Мартинюк і Ольга Ковалевська, спікерами-експертами були бандуристи Марина Круть, Ярослав Джусь, Георгій Матвіїв, Іван Ткаленко, Анастасія Войтюк, музичний продюсер Іван Лузан, радієники Максим Яковенко, Любов Ступчук, Філ Пухарев.

Одним із завдань фестивалю сучасної бандури є підтримка молодих бандуристів в їх бажанні експериментувати зі звучанням інструменту, зокрема поєднання бандури з перкусією, клавішами, саксофоном, гітарою, кларнетом, експериментальними духовими, електронною музикою, хореографією та в написанні авторської музики, а також стимулювання до написання авторської української музики. Для такої просвітницької діяльності передбачені спеціальні навчальні курси, концерти молодих виконавців і конкурси бандуристів.

Влітку 2021 р. в Україні відбувся перший сучасний бандурний табір Lviv Bandur Camp. Під час якого 20 молодих учасників (вікове обмеження 14–25 років) з усієї України практикувалися не лише у виконавській майстерності, а й отримували навички з музичного маркетингу та менеджменту, мали змогу написати та продемонструвати авторські твори, побачити процес виготовлення інструменту, особисто поспілкуватися з провідними митцями бандурного мистецтва. Тренерами та ідейними наставниками табору були Анастасія Войтюк, Ірина Лобанок, Роман Гриньків, Марина Круть, Іван Ткаленко. У його рамках відбувалися безплатні концерти для поціновувачів бандури (джем Анастасії Войтюк і Іри Лобанок, музична зустріч із Романом Гриньківим), майстеркласи, а також індивідуальні заняття для учасників із тренерами. В учасників табору була змога відвідати фабрику «Трембіта» та більш детально дізнатися про конструкцію інструменту, етапи виготовлення та реалізації продукції. Організатори табору прагнули об'єднати молодих бандуристів з усієї країни, сприяти налагодженню дружніх міжособистісних зв'язків учасників для подальшої співпраці між ними, надати простір для реалізації власної творчості та потенціалу.

У жовтні того ж року було анонсовано безплатний Всеукраїнський онлайн-конкурс для молодих бандуристів (вікове обмеження 10–25 років). Чотири номінації конкурсу, а саме: авторська музика, виконання творів із збірок Bandura Goes Online, нестандартна бандура (поєднання бандури з нетиповими та оригінальними музичними інструментами, танцем, живописом тощо), Bandura App (виконання композиції за допомогою додатку) – дали змогу учасникам сповна розкрити власний потенціал та експериментувати зі звучанням інструменту при підготовці до нього. Призовий фонд для учасників був хорошим заохоченням та підтримкою в подальшому розвитку (професійний запис на студії Maotone, професійна фотосесія від Олег Лядик, аксесуари для бандури (футляр, ключ, тюнер та інші) від Acropolis – знижка 50% на купівлю бандури на Фабриці Трембіта, знижка 10 і 15% на всю продукцію компанії Acropolis, музичні інструменти, сувеніри бандури від «Фабрика Трембіта», унікальний мерч Lviv Bandur Fest, музичні збірки, знижки на участь у навчальних курсах про музичний менеджмент Music Up, консультація про брендинг та просування своєї музики, електронні дипломи). Загалом організатори отримали близько ста заявок на експериментальний конкурс, що свідчить про свідоме прагнення юних музикантів творити власний мистецький продукт та демонструвати його бандурні спільноті. Своєю чергою учасники в індивідуальному порядку отримали чимало схвальних відгуків від членів журі, що стало поштовхом до нових музичних пошуків у багатогранній палітрі звучання українського інструменту. Проведення такого типу конкурсів стимулює

юних музикантів займатися власною композиторською та виконавською творчістю, шукати нові акустичні експерименти, зокрема, в «несподіваному» колориті звучання бандури в поєднанні з іншими інструментами та оригінальні способи презентації музичного доробку.

Різноманітна діяльність фестивалю Lviv Bandur Fest свідчить про гарну підготовку та якісну організацію з боку його ідейного натхненника, розуміння важливості та значущості такого формату заходу для української культури загалом. Він функціонує як майданчик для виступів різноманітних бандурних колективів та виконавців, є неформальним навчальним осередком бандуристів і місцем об'єднання людей, дотичних до інструменту (поціновувачів, виконавців, композиторів, вчителів, виробників).

Висновки. Демократизація українського суспільства, яка істотно позначилася на розбудові культурного простору в Україні також позитивно вплинула на розквіт бандурного мистецтва. Свобода самовираження, бажання експериментувати, креативність та обмін творчими ідеями надали потужний імпульс для розвитку сучасної бандури. Варіативність концертних майданчиків підкреслює універсальність інструменту, а заходи, де лунає альтернативна бандурна музика, з кожним роком набирають більшої популярності, прикладом чого і є фестиваль Lviv Bandur Fest.

Нині Lviv Bandur Fest активно розвивається, а організатори генерують дедалі більше нових ідей задля його популяризації та поширення якісної бандурної музики. Хоча першочерговою метою фестивалю було розвінчання міфу архаїчності бандури, нині фестиваль слугує потужним осередком бандурної спільноти, місцем навчання та вдосконалення навичок, широким простором для творчості молодих виконавців. Стрімке збільшення кількості учасників фестивалю та слухацької аудиторії вказує на подальшу перспективність таких заходів, які, безумовно, служать подальшому піднесенню та розвитку музичної культури України, виводячи її на новий рівень.

References:

1. Hryhorieva S.U. (2021, Veresen 15). U Lvovi startuie yedynyi v Ukraini festyval suchasnoi bandury Lviv Bandur Festival [The only modern bandura festival in Ukraine, the Lviv Bandur Festival, starts in Lviv]. Lvivska miska rada. <https://city-adm.lviv.ua/news/culture/288012-uvovi-startuie-iedynyi-v-ukraini-festyval-suchasnoi-bandury-lviv-bandur-festival>
2. Lytvynova, D. (2021, Veresen 15). Naitsikavishi podii V Lviv Bandur Fest [The most interesting events V Lviv Bandur Fest]. ZAXID.NET. https://zaxid.net/naytsikavishi_podiya_v_lviv_bandur_fest_n1526196?fbclid=IwAR11KIge4I6jxtBTuEek-HKFrw6Nz_GmUixeiBiE3c16_ExK-CLoH5F-Gc8
3. LVIV BANDUR FEST (2021). [LVIV BANDUR FEST]. Vgorode. <https://lviv.vgorode.ua/event/festyvaly/a1175866-lviv-bandur-fest->
4. Lvivian zaproshuiut na festyval bandurystiv ta didzheiv. Prohrama (2017, Veresen 6). [Lviv residents are invited to the festival of bandura players and DJs. Program]. Tvoje misto. https://tvojemisto.tv/news/lvivyan_zaproshuyut_na_festyval_bandurystiv_ta_didzheiv_programa_88356.html
5. Sliusarenko, T.O. (2013). Ansambleve bandurne vykonavstvo druhoi polovyny KhKh – poch. KhKhI stolittia mystetski osoblyvosti tvorchykh kolektyviv tsentralnoho ta pivdennoho rehioniv [Ensemble bandura performance of the second half of the XX – beginning XXI century artistic features of creative teams of the central and southern regions of Ukraine]. *Ukrainy Tradytsii ta novatsii u vyshchii arkhitekturno-khudozhnii osviti. Kharkiv: KhDADM*, pp. 70–73.
6. U Lvovi tryvaie III festyval suchasnoi bandury (2019, Lystopad 5). [The III Festival of Modern Bandura is taking place in Lviv]. *Chetverta studiia*. <https://4studio.com.ua/novyny/u-lvovi-tryvaye-iii-festyval-suchasnoyi-bandury/>.
7. Cherneta, T.O. (2018). Festyval «Bandura music days» yak suchasna forma realizatsii kulturnoi praktykysohodennia [«Bandura music days» festival as a modern form of realization of today's cultural practice]. *Khudozhnia kultura i mystetska osvita: tradytsii ta suchasnist*. Kyiv. pp. 161–163. https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/25605/2/%D0%A2_Cherneta_FBMDSFRKPS_KAEV_IM.pdf